

FOTOGRAFIYA JANRLARI

Umarova Muxtasar Xislatjon qizi

O'zbekiston Futbol Assotsiatsiyasi, Marketing va media bo'limi mutaxassisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada fotoqrafoya janrlari, fotosuratda janr masalalarini o'rganishning dolzarbligi, fotografiya san'atining kommunikativ imkoniyatlari, asosiy janr shakllarining evolyutsiyasi, reportaj fotografiyasi san'ati xususiyatlari to'g'risida to'liq bayon qilingan.

Kalit so'zlar: Fotografiya janrlari, janr tushunchasi, reportaj fotografiya san'ati, kommunikativ imkoniyatlar, fotografik portret.

Kirish:

Fotosuratda janr masalalarini o'rganishning dolzarbligi vaqti-vaqti bilan yangilanadi. Bu jarayon, bir tomondan, fotografiyaning o'zi rivojlanishi ta'sirida, ikkinchidan, undagi yangi hodisalarni nazariy tushunish zarurati bilan yuzaga keladi. Zamonaviy fotografiya juda xilma-xil hodisadir. O'z o'rnida badiiy fotografik ijodkorlikning ham an'anaviy, ham zamonaviy shakllari deyarli to'liq raqamli tasvir vositalariga o'tishni yakunladi, bu esa, o'z navbatida, bu tasvirni aloqa nuqtai nazaridan imkon qadar o'zgartiruvchi va operativ holga keltirdi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya:

Fotografiya san'atining kommunikativ imkoniyatlari nafaqat tezlashdi, balki fotografiya asarlarini kontekstual va kontseptual yaratish va taqdim etishning yangi shakllari bilan boyidi. Janr, bizningcha, san'atning muayyan sohasida badiiy mulqotni ta'minlovchi asosiy vositalardan biridir. Umuman janr - tomoshabin uchun ma'lum bir badiiy va estetik vazifani bajaradigan ma'lum bir rasmiy va mazmunli xususiyatlar to'plami bilan birlashtirilgan, tarixan shakllangan san'at asarlari to'plami.

Asosiy fotografik janrlar (portret, landshaft, natyurmort) an'anaviy tasviriy san'atni boyitish uchun mo'ljallangan vizuallikning yangi turiga reaksiya sifatida deyarli darhol paydo bo'ldi. Fotografik ijodning janr tuzilishi butun tarixiy rivojlanishining butun davri davomida o'zgarib, o'zgarib turdi.

Asosiy janr shakllarining evolyutsiyasi yangi janrlarning paydo bo'lishiga va eski janrlarning sinteziga (transformatsiyasiga) olib keldi. Masalan, fotografik portret muayyan faoliyat jarayonida statik shakllardan shaxsning dinamik tasviriga o'tdi. Shunday qilib, reportaj (ishlab chiqarish) portreti paydo bo'ldi. An'anaviy natyurmort portret bilan sintez qilingan. Natijada reklama fotografiyasi va hokazo.

Natijalar:

Janr ichki barqaror formal-mazmun shakllanishi sifatida ham fotografik asarlar yaratuvchilari, ham ularni idrok etuvchi tomoshabinlar uchun zarurdir. Fotosuratchi uchun ma'lum bir janrga e'tibor qaratish badiiy va ijodiy izlanishlar maydonida qo'llanma (shablon) bo'lib xizmat qiladi. Ular ma'lum chegaralar ichida tegishli tirik material va uni vizual va plastik ko'rsatish usullaridan foydalangan holda shakllantiriladi.

Tomoshabinlar uchun janr haqidagi bilimlar fotografik asarlarni o'zlashtirish jarayonini osonlashtirishga, ularning badiiy va ijodiy metodologiyasining mohiyatiga kirib borishga, ularning estetik mohiyatini tushunishga va o'zlarining baholash tizimini rivojlantirishga yordam beradi. Fotosurat, birinchi navbatda, ko'rsatish san'ati, aytish emas. Shunga ko'ra, u yoki bu hayotiy materialni (tasvir ob'ektini) ko'rsatishga asoslangan tematik (mazmun) printsiplari ustunlik qiladi. Materialga (tasvir ob'ektiga) qarab, fotografiya san'atida landshaftni (tabiiy dunyo va sun'iy muhit) ajratish mumkin; portret (inson shaxsiyatlari dunyosi); ijtimoiy fotoreportaj (odamlarning ijtimoiy munosabatlar olami), natyurmort va reklama fotografiyasi (narsalar dunyosi), fotomontaj (fantaziya va tasavvur olami) va boshqalar.

Muhokama:

Adabiyotning yuqoridagi tahlili janr shakllari tadqiqotchilar tomonidan umuman fotografiyaga yoki xususan, ma'lum bir yo'nalishga bog'liq holda o'rganilgan degan xulosaga kelishga imkon beradi. Bu savol avtonom shaxs sifatida fotografik ijodning badiiy sohasiga nisbatan hech qachon ko'tarilmagan. Bu masalaning alohida dolzarbligi shundan iboratki, biz fotografiya san'atining butun makonini nazarda tutmaymiz, balki uning faqat reportaj usuliga asoslangan va amalga oshirilgan qismini nazarda tutamiz.

Shu bilan birga, o'ziga xos janrlarga ega bo'lgan fotojurnalistika bilan reportaj fotografiyasining dolzarb san'atini aralashdirib yubormaslik kerak. Ba'zi tadqiqotchilar buni "janr" fotografiya san'ati sifatida belgilaydilar. Ularning aksariyati bu baxtsiz atama ekanligiga qo'shiladi, ammo boshqasi hali ixtiro qilinmagan. Biz ushbu badiiy sohani "reportaj fotografiyasi san'ati" deb ataymiz. Aynan shu munosabat bilan fotografik janr tushunchasi ko'rib chiqiladi.

Birinchidan, mavzu sohasining xususiyatlarini aniqlaymiz. Fotojurnalistikadan farqli o'laroq, reportaj fotografiyasi san'ati quyidagi xususiyatlar bilan ajralib turadi:

- a) undagi faktning aks etishi, go'yoki, tabiatan abadiydir;
- b) fakt ma'lum darajada o'ziga xos geografik ma'lumotni yo'qotadi;
- v) vizual tasvir tipiklashadi;
- d) tasvirning estetik xususiyatlari ularning ifodaliligini oshiradi.

Xulosa:

Xulosa o'rnida shuni aytish joizki, reportaj fotografiyasi san'atida janrlarni farqlashning mazmunli, ijodiy-uslubiy va funktsional yondashuvlari "birlashadi". Shunga ko'ra, ba'zi fotografik asarlar o'rtasida aniq janr chizig'ini chizish juda qiyin va ko'pincha imkonsizdir. Taqdim etilgan vaziyat, bir tomondan, reportaj fotosurati san'atining ijodiy sub'ekti uchun g'ayrioddiy ijodiy fikr erkinligini yaratadi, ikkinchi tomondan, fotografiya san'atini idrok etuvchi sub'ekt uchun xuddi shunday erkinlik darajasini yaratadi. Bundan tashqari, bu yerda "ochiq ish" deb ataladigan tuzilma ham, tomoshabinlarning umumiy madaniyati ham bir xil darajada muhimdir.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Bykova E. A. Zamonaviy media fotografiyasining janr o'ziga xosligi // Mintaqaviy ommaviy axborot vositalarini rivojlantirish strategiyasi: muammolar va istiqbollar: to'plam. ilmiy maqolalar. - Kursk: Janubi-g'arbiy. davlat Universitet, 2019.
2. Voron N. Zamonaviy matbuot vizual kontekstidagi janrlar // – 2018.
3. Guk A. A. Zamonaviy reportaj fotografiyasi san'atining madaniy va estetik yo'nalishlari // Kemerovo davlat madaniyat va san'at universiteti axborotnomasi. – 2021.
4. Krasheninnikova M. A. "Sovet fotosi" jurnali sahifalarida fotoreportaj haqida munozara // Mediascope. – 2016.
5. Freeman M. Fotografning fikri: fotografiya san'atini tushunish, yaxshi fotosuratlarini tushunish va qadrlashni qanday o'rganish kerak. – M: Dobraya Kniga nashriyoti, 2012.